

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Анотація. У статті досліджено напрями підвищення ефективності формування капіталу підприємств в сучасних умовах.

Ключові слова: фінансовий капітал; власний капітал; рентабельність; фінансовий леверидж.

Abstract: The article investigates the directions of improving the efficiency of formation of the capital of enterprises in modern conditions.

Keywords: financial capture; equity; profitability; financial leverage.

У складі стратегічних методів забезпечення фінансової безпеки підприємства важливу роль відіграє управління капіталом та його структурою. Метою стратегічного управління капіталом є задоволення потреб підприємства у придбанні необхідних активів, оптимізація структури капіталу з урахуванням мінімізації його вартості і максимізації ринкової вартості підприємства за допустимого рівня ризику.

До основних завдань стратегічного управління капіталом належать:

- забезпечення відповідності обсягу залученого капіталу обсягу сформованих необоротних і оборотних активів підприємства;
- формування оптимальної структури капіталу з позицій ефективного його функціонування, врахування позитивних характеристик і недоліків власного і запозиченого капіталу;
- мінімізація витрат при формуванні капіталу підприємства;
- ефективне використання капіталу в процесі господарської діяльності підприємства за допомогою максимізації цільового показника фінансової рентабельності за прийнятного рівня фінансового ризику [1].

Фінансову основу діяльності підприємства становить сформований ним власний капітал, який визначає обсяг його чистих активів, а також потенціал залучення позикових коштів. Власний капітал характеризується простотою залучення, високою здатністю генерувати прибуток, а також забезпечує стійкий фінансовий стан підприємства і знижує ризик банкрутства. Разом з тим, слід зазначити обмеженість обсягу власних коштів і високу вартість їх залучення в порівнянні з альтернативними позиковими джерелами формування капіталу.

Багатофункціональність фінансового капіталу дозволяє розглядати його як критерій прийняття оптимальних управлінських рішень, що мають стратегічний характер, основне джерело формування фінансових ресурсів, показник ефективності діяльності, характеристику інвестиційної привабливості та рівня організації системи внутрішнього контролю підприємства.

Методологія дослідження руху фінансового капіталу передбачає такі напрями аналізу:

- оцінки на основі економічного та фінансового підходів;
- динамічний аналіз сукупного капіталу і його складових (основного і оборотного, власного і позикового, а також чистого капіталу), у т.ч. за видами економічної діяльності;
- агреговане структурування капіталу на виробничий, торговельний і фінансовий;
- структурний аналіз основних фінансових агрегатів і пропорцій (в т.ч. оцінки короткострокової і довгострокової структури в галузевому розрізі;
- діагностика параметрів руху капіталу на відповідність «золотому правилу економіки» в короткострокових і середньострокових періодах, в умовах підйому і спаду економіки (фінансової кризи) [2].

Отже, процес оптимізації структури капіталу необхідно здійснювати в такій послідовності:

1. Аналіз складу капіталу в динаміці за декілька періодів (кварталів, років), а також тенденцій зміни його структури.

2. Оцінка основних чинників, що визначають структуру капіталу. До них належать:

– галузеві особливості господарської та фінансової діяльності;

– стадії життєвого циклу підприємства;

– кон'юнктура товарного і фінансового ринків;

– рівень прибутковості поточної (операційної) діяльності;

– податкове навантаження на підприємство;

– ступінь концентрації акціонерного капіталу (прагнення первинних власників зберегти контрольний пакет акцій) та ін. З урахуванням перерахованих факторів управління структурою капіталу передбачає вирішення таких основних завдань:

– встановлення прийнятних пропорцій використання власного і позикового капіталу;

– забезпечення у разі необхідності припливу додаткового внутрішнього або зовнішнього капіталу.

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності (з використанням механізму фінансового левериджу). Розрахунок оптимальної структури капіталу рекомендують проводити на базі багатоваріантного розрахунку [3].

Отже, фінансовий капітал – це цілісна економічна система індивідуальних кругообігів різних сфер господарської діяльності (виробничої та фінансової), об'єднаних з метою посилення впливу на виробництво та отримання стабільного грошового потоку в процесі інвестування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичкова Н. В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 1 (48). С. 16–23.

2. Бержанір І. А. Діагностика формування фінансового капіталу суб'єктів господарювання. *Modern economics*. 2021. № 25 (2021). С. 6–11. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-01](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-01).

3. Білоченко А. М. Фінансовий капітал в Україні: особливості формування та перспективи розвитку. *Економіка України*. 2008. № 3. С. 95–98.

Бержанір Інна Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, e-mail: berzhanir.i@udpu.edu.ua

Berzhanir Inna A., PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Economic security, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, e-mail: berzhanir.i@udpu.edu.ua